

PERSPEKTIVE RAZVOJA TURIZMA GRADA OMIŠA

Pavletić, Matea

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:451297>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-20**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
POSLOVNI ODJEL
STRUČNI STUDIJ UGOSTITELJSTVA

Matea Pavletić

**PERSPEKTIVE RAZVOJA TURIZMA
GRADA OMIŠA**

ZAVRŠNI RAD

Karlovac, kolovoz, 2021.

Matea Pavletić

PERSPEKTIVE RAZVOJA TURIZMA GRADA OMIŠA

ZAVRŠNI RAD

Veleučilište u Karlovcu

Poslovni odjel

Stručni studij Ugostiteljstva

Kolegij: Osnove specifičnih oblika turizma

Mentor: dr. sc. Mateja Petračić, viši pred.

Matični broj studenta: 0618617064

Karlovac, kolovoz, 2021.

ZAHVALA

Zahvaljujem se svim profesoricama i profesorima na prenesenom znanju i pomoći koju su mi pružali kroz studij. Najviše se zahvaljujem svojoj mentorici dr. sc. Mateji Petračić na ukazanom povjerenju, strpljenju, pomoći i mentorstvu te ohrabrivanju tijekom cijelog školovanja.

Zahvaljujem se svojim prijateljima na podršci i razumijevanju. I na kraju posebno se zahvaljujem svojim roditeljima jer bez njih moje školovanje ne bi bilo moguće.

Veliko Hvala svima!

SAŽETAK

Tema ovog rada su perspektive razvoja turizma grada Omiša. Grad Omiš prepun je prirodnih i antropogenih resursa, kao i velikog broja manifestacija tijekom ljetnih mjeseci. Najviše je smještajnih objekata u privatnom vlasništvu u kojima se ostvaruje i najveći broj noćenja. Najviše je dolazaka i noćenja od strane inozemnih turista, tj. najveći broj dolazaka i noćenja ostvaruju turisti iz Poljske, Njemačke, Češke. Grad Omiš nudi brojne načine za razvoj turističkog potencijala. Veliki turistički potencijal osim samog mora nudi i kanjon Cetine koji je jedno od prirodnih bogatstava omiškog kraja i stoga ga je potrebno očuvati i unaprijediti. Osim prirodnih ljepota grad Omiš je poznat i po kulturnom te povijesnom turizmu. Mnogobrojne građevine dočaravaju bogatu povijest grada i zato zaslužuju posjetitelje tijekom cijele godine.

KLJUČNE RIJEČI: Omiš, turistički resursi, potencijali razvoja turizma

SUMMARY

The topic of this paper is the perspectives of tourism development in the city of Omiš. The city of Omiš is full of natural and anthropogenic resources, as well as a large number of events during the summer months. Most accommodation facilities are privately owned, with the largest number of overnight stays. Most arrivals and overnight stays are made by foreign tourists, ie. the largest number of arrivals and overnight stays are made by tourists from Poland, Germany and the Czech Republic. The city of Omiš offers many ways to develop tourist potential. Apart from the sea itself, the Cetina canyon offers great tourist potential, which is one of the natural resources of the Omiš region and therefore needs to be preserved and improved. Apart from natural beauties, the town of Omiš is also known for its cultural and historical tourism. Numerous buildings evoke the rich history of the city and therefore deserve visitors throughout the year.

KEY WORDS: Omiš, tourism resources, tourism development potentials

SADRŽAJ

1. UVOD.....	8
1.1. Predmet i cilj rada	8
1.2. Izvori podataka, metode prikupljanja i obrade podataka	8
1.2. Sadržaj i struktura rada	8
2. INVENTARIZACIJA RESURSA ZA RAZVOJ TURIZMA	9
2.1. Opće značajke Omiša.....	9
2.2. Demografske značajke	10
2.3. Gospodarske značajke.....	12
2.4. Osnovna obilježja raspoložive resursne osnove za razvoj turizma.....	14
2.4.1. Prirodni turistički resursi.....	14
2.4.2. Antropogeni turistički resursi	17
2.4.3. Glavne turističke manifestacije.....	20
3. ANALIZA SMJEŠTAJNIH KAPACITETA.....	24
4. ANALIZA STANJA.....	27
4.1. Analiza stanja turističkog prometa grada Omiša	27
4.2. Analiza emitivnih turističkih tržišta.....	29
4.3. Analiza dionika	31
4.3.1. Javni sektor	31
4.3.2. Gospodarski sektor.....	32
4.3.3. Civilni sektor.....	35
4.4. Analiza okruženja	36
5. SWOT ANALIZA	40
6. PERSPEKTIVE RAZVOJA TURIZMA GRADA OMIŠA.....	44
7. ZAKLJUČAK.....	46

POPIS TABLICA	50
POPIS ILUSTRACIJA	51
POPIS GRAFIKONA	52

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet ovog završnog rada su Perspektive razvoja turizma grada Omiša. Cilj rada je analizom stanovništva, gospodarstva, statistike, resursa i SWOT analizom doći do najboljeg načina za unaprijeđenje razvoja turizma, a samim time i grada Omiša.

1.2. Izvori podataka, metode prikupljanja i obrade podataka

Izvori podataka koji su korišteni u ovom radu su stručne knjige, članci, internetske stranice i podaci ustupljeni od turističke zajednice grada Omiša. Metode korištene u ovom radu su metoda analize i sinteze, metoda deskripcije, metoda kompilacije i statistička metoda.

1.2. Sadržaj i struktura rada

Rad započinje uvodom u kojem su navedeni predmet i cilj rada, izvori te metode prikupljanja i obrade podataka. U prvom dijelu rada dan je pregled općih, demografskih, gospodarskih značajki te osnovna obilježja raspoloživih resursa potrebnih za razvoj turizma. U središnjem dijelu rada prikazana je analiza smještajnih kapaciteta i analiza stanja. Analiza stanja sadrži analizu stanja turističkog prometa grada Omiša, analizu emitivnih turističkih tržišta, analizu dionika u koju pripadaju javni, gospodarski i civilni sektor te analizu okruženja. Nakon analize stanja izvedena je ne manje bitna SWOT analiza i navedene su perspektive razvoja turizma grada Omiša. U posljednjem dijelu rada su izložene najvažnije točke navedene u radu te zaključak cijelog rada.

2. INVENTARIZACIJA RESURSA ZA RAZVOJ TURIZMA

2.1. Opće značajke Omiša

Omiš je mali grad koji se nalazi u srcu Dalmacije. Smjestio se na samom ušću Cetine, 21 km od Splita. Omiš se proteže se od Duća na zapadu do Brela na istoku te zauzima 266 20 km² Splitsko-dalmatinske županije.

Slika 1. Grad Omiš

Izvor: Gregar, M., Kranjec, K., Simov, S., i sur., *Strategija razvoja grada Omiša do 2020.*, Zagreb, 2017.

Omiš se sastoji od 31 naselja: Blato na Cetini, Borak, Čelina, Čišla, Donji Dolac, Dubrava, Gata, Gornji Dolac, Kostanje, Kučice, Lokva Rogoznica, Marušići, Mimice, Naklice, Nova Sela, Omiš, Ostrvica, Pisak, Podašpilje, Podgrađe, Putišići, Seoca, Slime, Smolonje, Srijane, Stančići, Svinišće, Trnbusi, Tugare, Zakučac i Zvečanje.¹

Omiš ima povoljan prometan položaj jer se nalazi u središnjem dijelu Jadranske Hrvatske. Kroz Omiš prolazi autocesta A1 koja vodi od Zagreba, preko Splita do Ploča koja je vrlo važna za sam grad Omiš s obzirom da je od Splita udaljen 20-ak kilometara. Osim autoceste A1 veliku važnost pridaje i državna cesta D8 koja je vrlo važna za prometno povezivanje Omiša sa drugim turističkim gradovima. Osim cestovnog prometa važan je i pomorski promet koji je razvijen samo na županijskoj i lokalnoj razini te se luka Omiš svrstava u II. kategoriju luka otvorenih za javni promet. Što se tiče zračnog i željezničkog prometa Omiš je vrlo vezan za Split. Putnici

¹ Gregar, M., Kranjec, K., Simov, S., i sur., *Strategija razvoja grada Omiša do 2020.*, Zagreb, 2017., str.8

mogu od zračne luke ili željezničkog kolodvora koji se nalaze u Splitu doći autobusom do Omiša.

Klima je mediteranska i kontinentalna. Mediteranska klima prevladava uz obalu, a karakteriziraju je vruća i suha ljeta te blage zime, s najviše padalina tijekom jeseni i zime. Kontinentalna klima prevladava u zaobalju gdje su karakteristične niže temperature zraka i količinski više padalina. *Godišnja insolacija grada Omiša iznosi više od 2.630 sati, a dnevni prosjek iznosi 7,2 sata dok u ljetnim mjesecima dnevni prosjek iznosi čak i do 12 sati što pogoduje razvoju turističkih djelatnosti.*²

2.2. Demografske značajke

Grad Omiš prema popisu stanovnika iz 2011. godine broji 14 936 stanovnika, što čini 3,27% ukupnog stanovništva Splitsko-dalmatinske županije. Nešto je viši postotak ženske populacije (50,1%) u odnosu na muški spol (49,9%). Prema popisu stanovništva 2001 godine, Omiš je imao 15 472 stanovnika. Prema tim podacima vidljiv je pad broja stanovnika u 2011.godini za 4,76 % u odnosi na 2001.godinu.

Tablica 1. Popis broja stanovnika grada Omiša prema spolu, 2011. godine

Spol	
Muški	Ženski
7447	7489
Ukupno: 14936	

Izvor: DZS, https://www.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_01/h01_01_01_zup17_3000.html (05.03.2021.)

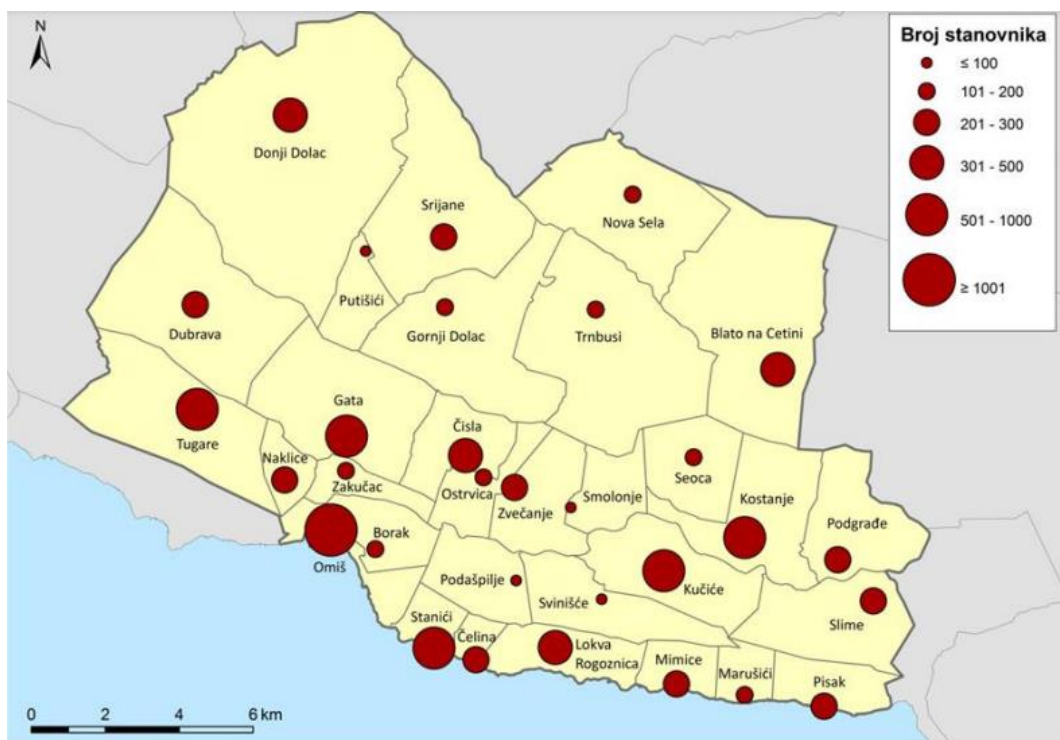
Grad Omiš se s demografskog aspekta suočava s mnogim poteškoćama koje će u budućnosti biti sve izraženije što zahtjeva provođenje mjera s ciljem ublažavanja i zaustavljanja negativnih trendova. Oni su vidljivi u sastavnicama prostornog razmještaja stanovništva,

² Gregar, M., Kranjec, K., Simov, S., i sur., Strategija razvoja grada Omiša do 2020., Zagreb, 2017., str.9.

općeg kretanja stanovništva (prirodno kretanje i migracije) i dobno-spolnom sastavu (starenje i depopulacija).³

U Omišu prevladava nejednaka podjela stanovništva po naseljima. Neravnomjerna podjela rezultat su litoralizacije i urbanizacije, tj. rezultat procesa deagrarizacije i deruralizacije. Tijekom industrijalizacije 50-ih i 60-ih godina 20. stoljeća stanovništvo se masovno seli na obalu, te napuštaju ruralna mjesta i poljoprivredu kao djelatnost i izvor prihoda. Seljenjem u priobalna gradska naselja razvija se tercijarni sektor, te se stanovništvo masovno počinje baviti turizmom, kao glavnim izvorom prihoda. Te činjenice vidljive su na slici 3. koja prikazuje prostorni razmještaj naselja prema demografskoj veličini. Vidljivo je da najviše stanovnika obitava u priobalnom predjelu. U najvećem naselju Omišu živi 43,2% ukupnog broja stanovnika grada Omiša.⁴

Slika 3. Prostorni razmještaj naselja prema demografskoj veličini na području grada Omiša, 2011. godine

Izvor: Gregar, M., Kranjec, K., Simov, S., i sur., Strategija razvoja grada Omiša do 2020., Zagreb, 2017.

³ Gregar, M., Kranjec, K., Simov, S., i sur., Strategija razvoja grada Omiša do 2020., Zagreb, 2017, str. 16

⁴ Ibidem.

2.3. Gospodarske značajke

Broj registriranih obrta u gradu Omišu iznosi 456. Broj trgovačkih društva je 441, od čega je 124 jednostavnih društva s ograničenom odgovornošću, 310 društva s ograničenom odgovornošću, 6 dioničkih društva i jedno komanditno društvo. Registrirano je i 240 udruga i zadruga te 49 ustanova.

Tablica 2. Podaci o poslovnim subjektima u gradu Omišu u 2019. godini

Poslovni subjekti	Broj
Obrti	456
Jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću	124
Komanditno društvo	1
Društvo s ograničenom odgovornošću	310
Dioničko društvo	6
Udruge i zadruge	240
Ustanove	49
Ostali	105

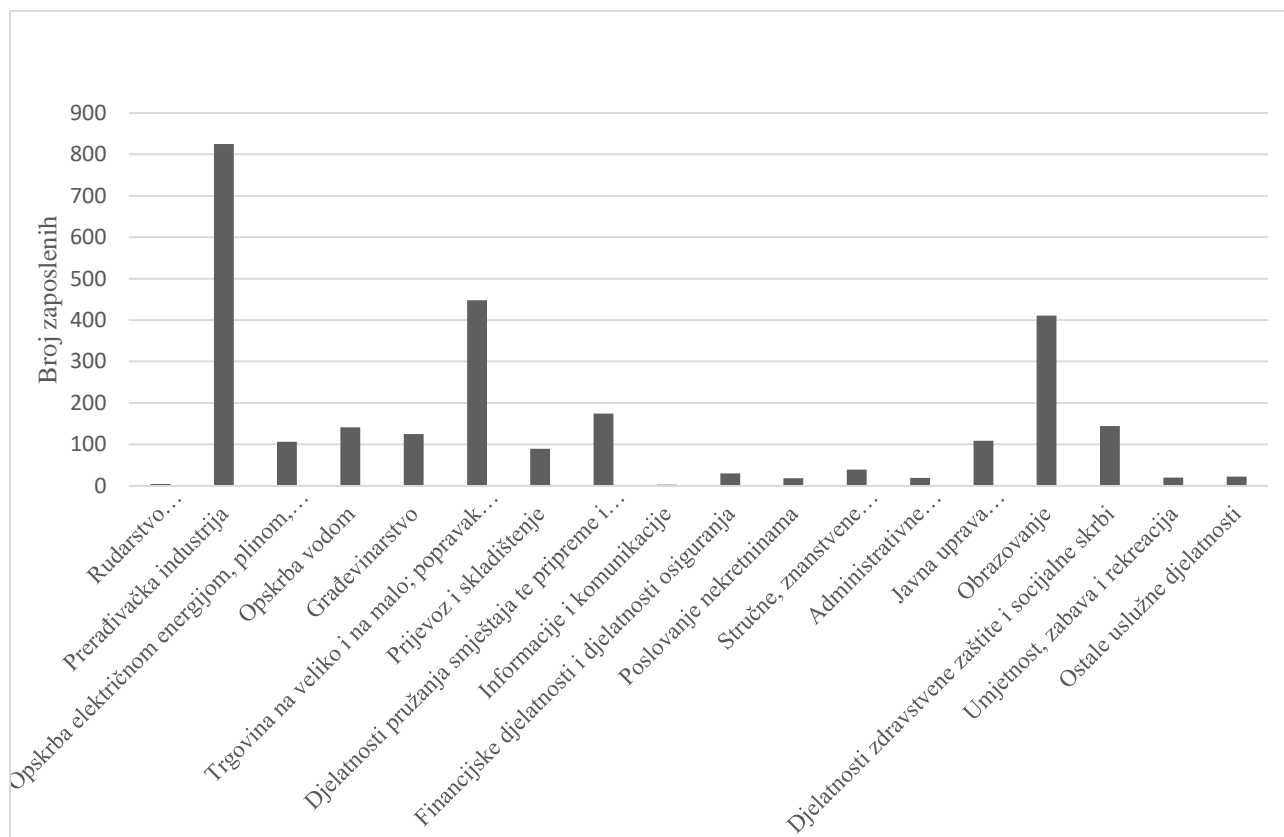
Izvor: Registar poslovnih subjekata, Registar udruga RH, Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, registar obrta, 2019.

Na području grada Omiša nalaze se dvije poduzetničke zone: Gata 2 i Kostanje. Namjena poduzetničke zone Gata 2 je gospodarska, pretežito proizvodnja, tj. gradnja građevina za preradu poljoprivrednih proizvoda, obradu kamena, tekstilnu proizvodnju kao i druge proizvodne građevine bez negativnog utjecaja na okoliš.⁵ Poslovna zona Kostanje je

⁵ Službeni glasnik grada Omiša, 2014.g http://omis.hr/2020pdf/gv34/Gata_2.pdf (05.03.2021.)

gospodarsko-poslovna, tj. pretežito uslužna i trgovačka. U zoni se mogu graditi trgovački i uslužni sadržaji, skladišta, servisi, proizvodni pogoni, komunalni i prateći sadržaji. Osnivač i upravitelj obje zone je grad Omiš.⁶

Grafikon 1. Zaposleni u pravnim osobama u Omišu, prema NKD-u 2007, stanje za 2019.

Izvor: DZS, https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2020/09-02-01_03_2020.htm, (05.03.2021.)

Ukupan broj zaposlenih u pravnim osobama za 2019. godinu iznosi 2 727. Najviše je zaposlenih u prerađivačkim industrijama čak njih 825. Skoro upola manje zaposleno je u trgovinama na veliko i na malo (448) te u obrazovanju (411).

⁶ Službeni glasnik grada Omiša, 2014.g. <http://www.omis.hr/glasnici/2014-14.pdf> (05.03.2021.)

2.4. Osnovna obilježja raspoložive resursne osnove za razvoj turizma

Turistički resursi mogu biti prirodni ili antropogeni. Prirodni turistički resursi obuhvaćaju klimatske, geomorfološke, hidrografske, bioegeografske i pejzažne resurse. Društveni obuhvaćaju kulturno-povijesne, etnosocijalne, umjetničke, manifestacijske i ambijentalne resurse. U sljedećem poglavlju biti će izloženi upravo ti resursi.

2.4.1. Prirodni turistički resursi

Grad Omiš smješten je u prostoru srednjodalmatinskog priobalja na dodiru Jadranskog mora i Dinarskog planinskog sustava.⁷ Stoga grad Omiš obilježava dvije vrste klima. Mediteranska klima donosi vruća ljeta s maksimalnim padalinama u jesen i zimi. Kontinentalna klima vlada u zaobalju, karakteriziraju ju niže temperature zraka te veća količina padalina, s mogućim snijegom.

Prosječna godišnja temperatura zraka iznosi 16 stupnjeva Celzijevih. Siječanj je najhladniji mjesec u godini stoga prosječna temperatura zraka iznosi oko 7 °C, a tijekom ljeta najtopliji je mjesec srpanj u kojemu prosječna temperatura iznosi 22.6 °C. Ova povoljna i topla klima ima i pozitivne utjecaje na toplinu mora. Prosječna temperatura mora tijekom ljeta iznosi 22.6 °C, a prosječna godišnja temperatura mora iznosi 17.5 °C.⁸

Omiškim krajolikom prostiru se 3 planine, a to su Omiška Dinara, Poljička planina i Mosor. Omišku Dinaru posjećuju planinari, biciklisti te slobodni penjači. Najviši vrh je Kula (863m) s kojeg se vide otoci Hvar, Brač, planine Biokovo i Mosor te sama rijeka Cetina koja je od velike važnosti za sam turizam grada Omiša.

Vrlo je značajna rijeka Cetina na kojoj se nalazi mnogo hidroelektrana za proizvodnju električne energije i vodoopskrbe većeg dijela Dalmacije. Na rijeci su razvijene aktivnosti poput raftinga, kajakinga i kanuinga. Posebno je važan kanjon rijeke Cetine, kao geomorfološki fenomen koji je rijeka Cetina stvorila svojim tokom do mora. Kanjon od 1963. godine ima status Zaštićenog krajolika od Tisnog do ušća.⁹

⁷ Grad Omiš, <http://www.omis.hr/2017pdf/SRGO/Strategija.pdf> (05.03.2021.)

⁸ Omiš info, <http://www.omisinfo.com/hr/omis/o-omisu/klima-u-omisu.htm> (07.03.2021)

⁹ Visit Omiš, <https://www.visitomis.hr/hr/kanjon-rijeke-cetine> (07.03.2021.)

Slika 4. Kanjon Cetine

Izvor: *Best of Croatia*, <https://www.bestofcroatia.eu/hr/ostale-znamenitosti-detalji/kanjon-cetine-75> (07.03.2021.)

Kao najveći prirodni resurs ističe se Jadransko more. Kako bi turisti uživali u moru vrlo je važno pronaći lijepu plažu. U Omišu možemo pronaći mnoštvo plaža, od pjeskovitih velikih do šljunčanih, malih, skrivenih. Vrlo je poznata Omiška rivijera, koja se proteže 12 kilometara s puno malih ribarskih naselja te nekoliko plaža i uvala.

Gradska plaža Punta najpopularnija je omiška plaža. Pješčana plaža duga je 700 metara i nalazi se par minuta hoda od samog centra grada. Pogodna je za mlade, ali i za roditelje s djecom. Nudi razne sadržaje poput odbojke na pijesku, nogometa na pijesku, jedrenje na dasci, jet-ski, mnoštvo kafića i sl. Plaža se nalazi na samom ušću rijeke Cetine u more. Ulaz u more je vrlo plitak još preko 100 metara od plaže, stoga se more brzo zagrije u ljetnim i jesenskim mjesecima. Plaža se nalazi na južnoj strani što znači da je sunce preko cijelog dana. Ako se turisti zažele hlada, plaža je prepuna tamarisa i borova gdje se može naći hlad.¹⁰

¹⁰ Best of Croatia, <https://www.bestofcroatia.eu/hr/plaze-detajli/velika-plaza-punta-129> (07.03.2021.)

Slika 5. Gradska plaža Punta

Izvor: *Adriatic*, <https://www.adriatic.hr/hr/vodic/plaza-punta-velika-plaza-omis-hrvatska/beach-884> (07.03.2021.)

Plaža Brzet smještena je 15 minuta hoda od centra grada. Plaža je duga više od 400 metara, a krasi ju drvodred borova. Najpoznatija je šljunčana plaža u Omišu. Pogodna je za roditelje s djecom zbog plitkog ulaza te prirodnog hlada u prijepodnevnim satima. More je kristalno plave boje pogodno za ronjenje. U blizini plaže nalaze se restorani i kafići.¹¹

Slika 6. Plaža Brzet

Izvor: *Beach rex*, <https://www.beachrex.com/hr/hrvatska/dalmacija/omis-plaze/plaza-brzet?r=dalmacija-sibenik> (07.03.2021)

¹¹ Adria gate, <https://www.adriagate.com/Hrvatska-hr/Plaza-Brzet-Omis-Hrvatska> (07.03.2021.)

U raznim mjestima uz obalu nalaze se još mnoštvo većih i manjih plaža, do kojih nije moguće doći automobilom. Najradoznaliji turisti će otkriti i one skrivene prekrasne plaže koje se prostiru omiškom obalom.

2.4.2. Antropogeni turistički resursi

Omiško područje ima vrlo dugu povijest. Prvo je naseljen dio uz ušće rijeke Cetine, a tek kasnije prema moru. Stari zapisi govore kako je Omiš naseljen već u 12. stoljeću, a spominje se već od 10 stoljeća. Stoga grad ima vrlo dugu kulturno povijesnu baštinu.

Tvrđava Fortica je tvrđava koja se nalazi na samom vrhu omiške Dinare. Kako su Omiški stanovnici najprije bili gusari, ova tvrđava je bila važna kako bi svakodnevno mogli nadzirati svoj teritorij i na kopnu i na moru. Tvrđava je služila kao sklonište i za obranu od neprijatelja. Prvotna namjena je bila kao sklonište, bilo je zamišljeno ako neprijatelj napadne Omiš da se velike gromade kamenja bace s vrha tvrđave kako bi se porušio cijeli grad, ali i neprijatelji. Na sreću do toga nije došlo. Danas je tvrđava glavna atrakcija grada Omiša. Do nje se može doći od centra grada obilježenom stazom do vrha. Šetnja traje oko 20 minuta i nije zahtjevna za turiste.¹²

Slika 7. Tvrđava Fortica

Izvor: *Best of Croatia*, <https://www.bestofcroatia.eu/hr/mjesta-detalji/omis-307> (10.03.2021.)

¹² Visit Omiš, <https://www.visitomis.hr/hr/kulturna-i-povijesna-bastina> (07.03.2021.)

Tvrđava Mirabela zajedno sa tvrđavom Forticom predstavlja povijest samog kraja te načine njihove obrane. Tvrđava potječe iz 13. stoljeća i pripada zaštićenom dijelu grada. Sa tvrđave se može vidjeti cijeli dio starog grada, ali i cijeli dio Bračkog kanala. Tvrđava je otvorena za turiste. Sastoji se od 4 kata sa kojih se pruža predivan pogled na stari dio grada.¹³

Slika 8. Tvrđava Mirabela

Izvor: TZ Splitsko- dalmatinske županije, <https://www.dalmatia.hr/hr/kultura-i-zanimljivosti/omis-tvrđava-mirabela> (10.03.2021.)

Istočna gradska vrata sagrađena u 17. stoljeću dio su dobro očuvanih gradskih zidina. Glavna posebnost je natpis nastao 1682. godine koji ukazuje da su vrata građena u vrijeme mletačke uprave.

¹³ Visit Omiš, <https://www.visitomis.hr/hr/kulturna-i-povijesna-bastina> (10.03.2021.)

Stup srama nalazi se na omiškom trgu uz rijeku Cetinu. Bio je sredstvo kažnjavanja na kojem su osuđenici ozljeđivani, ubijani, a ponajprije izvrgavani ruglu.

Slika 9. Stup srama

Izvor: Grad Omiš, <http://www.omis.hr/OGradu/PlanGrada/tabid/65/Default.aspx> (10.03.2021.)

Crkva sv. Duha podignuta je 1585. godine zaslugom Marka Dreškovića. Crkva je nastala na temeljima srušene gotičke crkve. *Kasnorenesansna građevina bila je smještena u upravnom središtu komune, uz gradsku ložu i toranj gradskog sata. U njoj su se održavale skupštine pučana.*¹⁴

Crkva sv. Petra važna je na regionalnoj razini. Sagrađena je u 9. ili 10. stoljeću. Od posebne je važnosti jer sadrži obilježja starohrvatskog predromaničkog sakralnog graditeljstva.¹⁵

¹⁴ Grad Omiš, <http://www.omis.hr/znamenitosti.htm> (10.03.2021.)

¹⁵ Boranić Živoder,S., Tomljenović,R., Vodanović Lukić,I., Strateški plan razvoja turizma grada Omiša 2020-2030., Zagreb, 2020., str. 30

Crkva sv. Jure je barokna crkva sagrađena prapovijesnoj gradini koja se nalazi iznad ušća rijeke Cetine i sagrađena je 1933. godine. Važno je mjesto okupljanja vjernika za blagdan sv. Jure. Tradicionalno se ispred nje birao i knez Poljičke Republike.¹⁶

2.4.3. Glavne turističke manifestacije

Većina manifestacija se održava sredinom turističke sezone, iako ih ima i u pred i post sezoni. Manifestacije su raznolike, i prilagođavaju se različitoj publici. Dalmacija je inače poznata po različitim manifestacijama, s toga ću navesti samo neke najpoznatije u omiškom kraju.

Od kulturnih manifestacija poznate su Festival dalmatinskih klapa, Gusarska bitka, Omiško kulturno ljeto, Omiš Guitarfest, Almissa Open Art, Festival komorne glazbe Ostinato i mnoge druge.

Jedna od najpoznatijih manifestacija grada Omiša je Festival dalmatinskih klapa koji se održava svakog srpnja, počevši od 1967. godine i u tom je razdoblju postao jednim od najznačajnijih događaja klapske glazbe u Hrvatskoj i svijetu. Ova manifestacija je čak prepoznata i zaštićena od strane UNESCO-a. Klapska pjesma, bez obzira na to što se danas pjeva diljem svijeta, isključivo je dalmatinska. Postoji i priča kako je nastala prije nekoliko stotina godina spontanom okupljanjima skupina prijatelja koji su pjesmom završavali svoja druženja puna smijeha i vina.¹⁷

Slika 10. Festival dalmatinskih klapa

Izvor: Festival dalmatinskih klapa Omiš, <http://fdk.hr/festival/2020/>, (10.03.2021.)

¹⁶ Boranić Živoder, S., Tomljenović, R., Vodanović Lukić, I., Strateški plan razvoja turizma grada Omiša 2020-2030., Zagreb, 2020., str. 38

¹⁷ Visit Omiš, <https://www.visitomis.hr/hr/dogadanja/klape> (10.03.2021.)

*S vremenom, klapska pjesma postala je sve popularnija, klape profesionalnije, a glasovi pjevača uvježbaniji. No, jedan je sastojak prave klapske pisme od starih vremena pa do danas ostao isti - ona se nikad ne pjeva iz grla, već isključivo iz duše.*¹⁸

O popularnosti ovoga festivala govori i činjenica da se ulaznice, pogotovo za finalnu večer često rasprodaju i tjednima ranije.¹⁹

Sljedeće događanje koje vrijedi spomenuti je Gusarska bitka koja se održava sredinom kolovoza zadnjih 15 godina. Svakog 18. kolovoza u gradskoj luci u Omišu se odigrava rekonstrukcija gusarske bitke koja se odigrala u 13. stoljeću. Ova manifestacija je u svega par godina postala jedan od najprepoznatljivijih događaja omiške turističke ponude, a o tome govori i činjenica da Omiš svake godine privuče više od 10 000 posjetitelja.²⁰

Slika 11. Gusarska bitka

Izvor: SDZ, <https://www.dalmacija.hr/novosti/clanak/artmid/1766/articleid/1065/gusarska-bitka-omi%C5%A1-2009>, (10.03.2021.)

Događaj započinje mimohodom kroz centar grada. Atraktivnosti samog događaja doprinosi sudjelovanje brojnih, do zuba naoružanih, pripadnika povijesnih postrojbi: Viteško društvo Kumpanjija iz Blata sa otoka Korčule, Dubrovački trombunjeri i Kliški uskoci, koji na starim

¹⁸ Visit Omiš, <https://www.visitomis.hr/hr/dogadanja/klape> (10.03.2021.)

¹⁹ Putovnica net, <https://www.putovnica.net/odredista/hrvatska/omis/dogadanja-u-omis> (10.03.2021.)

²⁰ Visit Omiš, <https://www.visitomis.hr/hr/dogadanja/gusarska-bitka> (10.03.2021.)

drvenim jedrenjacima i tradicionalnim brodicama, uz hrabre i odvažne Omiške gusare, brane grad od najezde Mlečana. Značajno je napomenuti da voditelji prenose direktno posjetiteljima cijeli događaj na hrvatskom i engleskom jeziku.²¹

Vrlo značajne za razvoj turizma su i sportske manifestacije poput Omiškog polumaratona, Dalmacija Ultra Trail, Mosor Grebbling, Omiški plivački maraton Imbertrek...

Još jedna poznata Omiška manifestacija je Omiški polumaraton. Održava se u rujnu, a obuhvaća dvije utrke – kružni polumaraton i rekreativnu utrku. Ovo događanje namijenjeno profesionalcima i rekreativcima je u kratkom razdoblju postalo popularno trkačko događanje. Osim programa glavnih utrka, postoje i programi za djecu, a oni se sastoje od dječje utrke i dječjeg atletskeg poligona. Na kraju treba i spomenuti kako polumaraton ima i važeći certifikat „Međunarodnog udruženja maratona i cestovnog trčanja“.²²

Slika 12. Omiški polumaraton

Izvor: Visit Omiš, <https://www.visitomis.hr/hr/dogadanja/omiski-polumaraton-30092017>, (10.03.2021.)

Osim ljetnih manifestacija, grad Omiš se može pohvaliti i jednom zimskom. Naime, Omiški božićni grad je događanje koje od sredine do kraja prosinca organiziraju Turistička zajednica

²¹ T portal, <https://www.tportal.hr/kultura/clanak/deset-godina-najposjecenije-turisticke-manifestacije-u-dalmaciji-20160811> (10.03.2021.)

²² Visit Omiš, <https://www.visitomis.hr/hr/dogadanja/omiski-polumaraton-30092017> (10.03.2021.)

Grada Omiša, Centar za kulturu Omiš i Festival dalmatinskih klapa Omiš pod službenim pokroviteljstvom Grada Omiša, ali i u suradnji sa brojnim udrugama.²³

²³ Visit Omiš, <https://www.visitomis.hr/hr/dogadanja/omiski-bozicni-grad> (10.03.2021.)

3. ANALIZA SMJEŠTAJNIH KAPACITETA

Na području Omiša aktivno je 11 hotela u prethodnoj godini. Hoteli obuhvaćaju same hotele, turistička naselja, pansionere i turističke apartmane. U hotelima ima nešto više od 900 ležajeva, što iznosi oko 6% ukupnih ležaja. Hoteli su manjih kapaciteta, stoga i sa manje opremljenih sadržaja. Neki objekti iz vrsta hoteli prikazani su u sljedećoj tablici.

Tablica 3. Objekti iz kategorije hoteli

<i>Vrsta objekta</i>	Broj ležaja	Broj hotelskih apartmana	Broj soba
<i>Hotel Pleter *****</i>	55	2	33
<i>Hotel Plaža *****</i>	180	6	84
<i>Hotel Villa Dvor****</i>	41	/	23
<i>Turističko naselje Sagitta***</i>	343	38 studio apartmana 3 hotelska apartmana 40 apartmana 1 kuća za odmor	84
<i>Turističko naselje Brzet ***</i>	176		88
<i>Turističko naselje Resort Grad vode i vjetra, Pisak****</i>	21	1 apartman 4 hotelska apartmana	5

Izvor: Boranić Živoder,S., Tomljenović,R., Vodanović Lukić,I., *Strateški plan razvoja turizma grada Omiša 2020-2030.*, Zagreb, 2020.

Na području grada Omiša u 2020. godini bilo je raspoloživo 1751 objekt. Najviše smještajnih kapaciteta je u obliku objekata u domaćinstvu sa 1678 objekata. U 2020. godini uslijedio je pad broja objekata u domaćinstvu za 3,56%, te je jedan hotel zatvorio svoja vrata. Pad objekata u domaćinstvu razlog je pandemije COVID-19. Smanjenje broja turista koji su prikazani u sljedećem poglavlju, izrazito je utjecalo na male iznajmljivače.

Tablica 4. Analiza smještajnih objekata

Vrsta objekta	Broj objekata		
	2018.	2019.	2020.
Hoteli	12	12	11
Kampovi	3	2	2
Objekti u OPG-u	1	1	1
Objekti u domaćinstvu	1711	1740	1678
Ostali ugostiteljski objekti za smještaj	61	63	65

Izvor: Samostalna obrada autora prema TZ grada Omiša

U sljedećoj tablici prikazan je broj smještajnih kapaciteta i broj kreveta prema vrsti objekta u 2019. i 2020. godini. Prema podacima možemo zaključiti kako je pao broj smještajnih jedinica u hotelu sa 472 na 459, što je rezultiralo i padom broja kreveta sa 962 na 937 kreveta. To znači da se uspoređujući 2019. i 2020. godinu smanjio broj smještajnih jedinica za 2,75%, te pad broja kreveta za 2,6%. Također je došlo do pada broja smještajnih jedinica u objektima u domaćinstvu za 166 jedinica. To je rezultiralo smanjenjem broja kreveta za 3,21%. Jedina vrsta objekata koja je doživjela porast su ostali ugostiteljski objekti za smještaj. Bilježi se porast od 10 smještajnih jedinica u kojima je 10 kreveta. To prikazuje porast od 2,92%. Promatrajući objekte iz vrste kampovi i OPG-u nije došlo do nikakvih promjena.

Tablica 5. Analiza broja objekata i broja kreveta

Vrsta objekta	Broj smještajnih jedinica u 2019. godini	Broj smještajnih jedinica u 2020. godini	Broj kreveta u 2019. godini	Broj kreveta u 2020. godini
Hoteli	472	459	962	937
Kampovi	584	584	1750	1750
Objekti u OPG-u	4	4	8	8
Objekti u domaćinstvu	4123	3957	12266	11872
Ostali ugostiteljski objekti za smještaj	343	353	1040	1060
Ukupno	5526	5357	16026	15627

Izvor: Samostalna obrada autora prema TZ grada Omiša

4. ANALIZA STANJA

4.1. Analiza stanja turističkog prometa grada Omiša

U sljedećoj tablici prikazani su dolasci i noćenja domaćih i stranih turista u 2018., 2019. i 2020. godini.

Tablica 6. Dolasci i noćenja, stranih i domaćih turista u 2018, 2019. i 2020. godini

Gosti	Dolasci			Noćenja		
	2018.	2019.	2020.	2018.	2019.	2020.
Domaći	7.775	7.957	7.068	31.321	32.242	38.100
Strani	151.881	146.797	74.138	960.835	940.754	556.838
Ukupno	159.656	154.754	81.206	992.156	972.996	594.938

Izvor: Samostalna obrada autora prema TZ grada Omiša

Prema prikazanim podacima u 2019. godini na području grada Omiša zabilježeno je 7 957 (rast 2,34%) dolazaka domaćih turista i 146 797 (pad 3,34%) dolaska stranih turista. U istom vremenskom razdoblju ostvareno je 32 242 (rast 2,94%) noćenja domaćih turista i 940 754 (pad 2,08%) noćenja stranih turista. Sveukupni broj dolazaka iznosio je 154 754 (pad 0,64%) istovremeno je zabilježeno 972 996 noćenja (pad 1,93%).

U 2020. godini zbog pandemije COVID-19 noćenja i dolasci stranih turista su se skoro upola smanjili. Dolasci stranih turista zabilježeni u 2020. godini iznosili su 74 138 što rezultira padom od 49,50%, te je također pad noćenja stranih turista od 40,81%. Promatrajući podatke o dolascima i noćenjima domaćih turista, uslijedio je pad broja dolaska domaćih turista za 11,17%, te rast noćenja za 18%.

Tablica 7. Turistički promet prema komercijalnom smještaju u 2018, 2019. i 2020. godini

<i>Smještajni objekt</i>	2018.		2019.		2020.	
	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja	Dolasci	Noćenja
Privatni smještaj	83.424	628.687	88.616	668.037	54.050	440.168
Hoteli	28.893	141.815	22.166	81.884	7.717	38.443
Kampovi	37.319	161.526	33.522	161.573	14.629	83.308
Ostalo	10.020	60.128	10.450	61.502	4.810	33.019

Izvor: Samostalna obrada autora prema TZ grada Omiša

Privatni smještaj zauzima najveći udio u broju noćenja i dolazaka, čak 74% noćenja i 67% dolazaka u odnosu na ukupne dolaske i noćenja. Broj dolazaka u 2019. bio je 88 616, smanjio se u 2020. na 54 050 dolazaka što prikazuje pad od 39%. U istom razdoblju bilježi pad broja noćenja sa 668 037 na 440 168 noćenja, što prikazuje pad od 34,11%.

Promatrajući 2019. i 2020. godinu vidljivo je kako je najveći pad zabilježen upravo u hotelskom smještaju. Noćenja su se smanjila za 53 %, a dolasci za 65%.

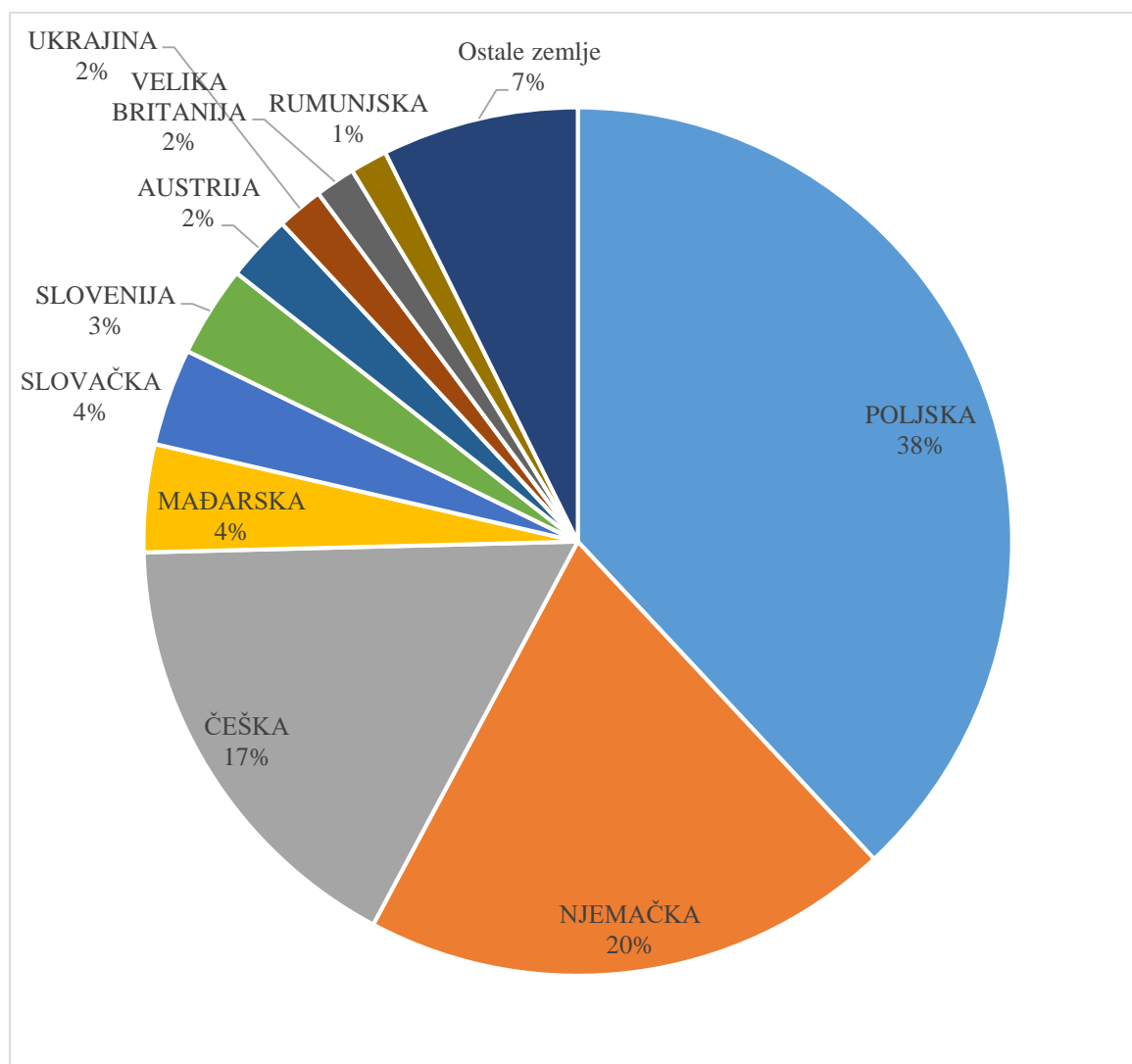
U kampovima je u 2018. ostvareno 161 526 noćenja, u 2019. zabilježen je porast od 47 turista, no veliki preokret dogodio se u 2020. godini kada je zabilježeno 83 308 noćenja, što je 48,44% manje noćenja u odnosu na 2019. godinu.

Prema podacima iz financijskog izvještaja grada Omiša za 2020. godinu, gosti u objektima u domaćinstvu prosječno borave 8 dana, a u hotelima 5 dana, što je jedan dan više nego u prošloj godini.

4.2. Analiza emitivnih turističkih tržišta

U sljedećem grafikonu prikazan je udio prvih 10 zemalja po broju noćenja u 2020. godini. Najviše noćenja u gradu Omišu ostvaruje Poljska koja zauzima 38% ukupnog broja noćenja, zatim slijedi Njemačka sa 20% te Češka sa 17%. Turisti sa sva tri primarna tržišta na području Omiša borave prosječno 8 dana (+ 1 dan u odnosu na 2019.). Uz dominantna tržišta, najduže prosječne boravke ostvaruju tržišta: Rusije – 9 dana, Danske, Ukrajine i Velike Britanije – 8 dana. Među promatranim tržištima na području Omiša najkraće borave domaći gosti – 5 dana.²⁴

Grafikon 2. Udio 10 zemalja po broju noćenja u 2020. godini

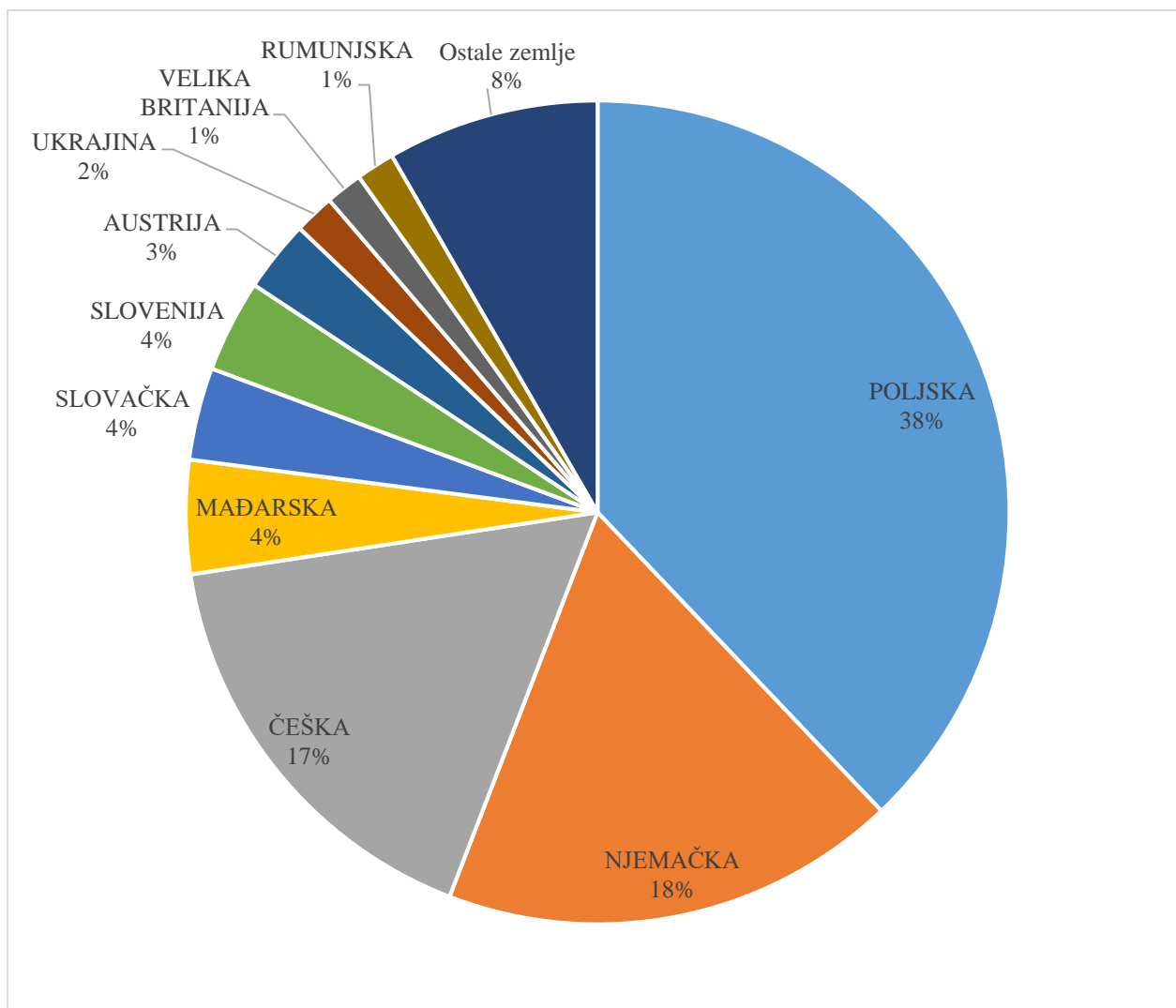

Izvor: Samostalna obrada autora prema TZ grada Omiša

²⁴ Izvješće o izvršenju programa rada i godišnje financijsko izvješće turističke zajednice grada Omiša za 2020., 2021.

U sljedećem grafikonu prikazane su zemlje s najvećim brojem dolazaka u Omiš. U odnosu na ukupnu dolaznost stranih turista najveći broj dolazaka ostvaruje Poljska sa 38%, zatim Njemačka sa 18% te Češka sa 17% ukupnih dolazaka.

Grafikon 3. Udio 10 zemalja po broju dolazaka u 2020. godini

Izvor: Samostalna obrada autora prema TZ grada Omiša

Poljska u 2020. godini ostvaruje 28 099 dolazaka, što je 17,41% manje u odnosu na 2019. godinu. Njemačka ostvaruje 13 310 dolazaka, što je za 10 599 manje dolazaka nego u 2019. godini. Česi smanjuju broj dolazaka u grad Omiš za 6 343 dolaska tj., smanjenje od 33,82%.

4.3. Analiza dionika

4.3.1. Javni sektor

Glavni nositelj razvoja grada Omiša je Turistička zajednica grada Omiša. Turistička zajednica grada Omiša izvorne prihode prikuplja pomoću članarina i turističkih pristojbi. Ostali prihodi prikupljeni su putem natječaja kroz različite potpore iz državnog/županijskog/gradskog ili općinskog proračuna.

Na području grada Omiša postoje dvije ustanove predškolskog odgoja. Jedan je dječji vrtić Omiš koji je gradski vrtić te Dječji vrtić Čarobni pianino koji je privatni. Dječji vrtić Omiš djeluje na 13 lokacija, te organizira i obvezni program predškolskog odgoja.

Osnovno školsko obrazovanje organizirano je kroz tri osnovne škole zajedno s područnim školama. To su Osnovna škola Josip Pupačić, Osnovna škola 1. listopada 1942. i Osnovna škola Gornja Poljica. Jedna je srednjoškolska ustanova pod nazivom srednja škola Jure Kaštelana. Ona organizira četverogodišnji program gimnazije, te programe strukovnog trogodišnjeg i četverogodišnjeg obrazovanja. Na području grada Omiša nema ustanova za visokoškolsko obrazovanje.²⁵

Jedan je gradski muzej Omiš. Muzej je osnovan 1986. godine. Smješten je u samom centru Omiša neposredno uz istočna gradska vrata, na ulazu u staru gradsku jezgru.²⁶

Gradska knjižnica Omiš se također nalazi u samom centru Omiša. Danas knjižnica broji preko 800 članova. Knjižnica je opremljena najsuvremenijom tehnologijom od računala, laserskih printera i printera u boji do klimatiziranih prostorija.²⁷

²⁵Gregar, M., Kranjec, K., Simov, S., i sur., Strategija razvoja grada Omiša do 2020., Zagreb, 2017, str. 25

²⁶ Gradski muzej Omiš, <http://gradskimuzejomis.hr/> (27.04.2021.)

²⁷ Gradska knjižnica Omiš, <http://www.knjiznica-omis.hr/povijest.asp?linkid=3> (27.04.2021.)

4.3.2. Gospodarski sektor

Tablica 8. Trgovačka društva u gradu Omišu

<i>Trgovačka društva</i>	
<i>J.D.O.O</i>	95
<i>G.I.U.</i>	2
<i>D.D.</i>	1
<i>D.O.O.</i>	231
<i>Ustanova</i>	14
<i>Zadruga</i>	3

Izvor: Poslovna Hrvatska, <https://www.poslovna.hr/>, (15.04.2021.)

U gradu Omišu na dan 31.12. 2020. zabilježeno je 346 trgovačkih društava. Ukupno je 329 društva kapitala. Od kojih je 95 jedinstvenih društva s ograničenom odgovornošću, 2 gospodarsko interesna udruženja, 231 društvo s ograničenom odgovornošću te samo jedno dioničko društvo. Neka od društva s ograničenom odgovornošću su: Velum nautica d.o.o., Inne d.o.o., Maten d.o.o., Zdenac d.o.o., društva su većinom vezana za prijevoz, graditeljstvo te turizam kao što je iznajmljivanje apartmana i ugostiteljstvo. Jedno je dioničko društvo Galeb d.d. koji se bavi proizvodnjom trikotaže.

Što se tiče društva osoba registrirano je 14 ustanova i 3 zadruge. U ustanove ubrajamo škole, muzeje, vrtiće, poliklinike, centre za socijalnu skrb i slično.

Tablica 9. Broj obrtnika i samostalnih radnika

Obrtnici i samostalni radnici	
<i>Ovlašteni ured inženjera geodezije</i>	3
<i>Ovlašteni ured inženjera građevinarstva</i>	2
<i>Obrtnik</i>	482
<i>Privatna liječnička praksa</i>	16
<i>Privatna stomatološka praksa</i>	10
<i>Odvjetnik</i>	7
<i>Javni bilježnik</i>	1
<i>Samostalni djelatnik</i>	4
<i>OPG</i>	3

Izvor: Poslovna Hrvatska, <https://www.poslovna.hr/>, (15.04.2021.)

U gradu Omišu trenutno je aktivno 482 obrta, od kojih je 478 nepovlaštenih obrta i 4 povlaštena obrta. Obrti mogu svoj posao obavljati tijekom cijele godine ili samo tijekom sezone. Zabilježeno je 337 obrta koji rade tijekom cijele godine, a ostalih 145 rade samo tijekom sezone.

Prema podacima Poslovne Hrvatske najviše je obrta vezanih iz uslužne djelatnosti i djelatnosti smještaja i ugostiteljstva.

Tablica 10. Vrsta i broj obrta prema djelatnostima

<i>Obrti prema djelatnostima</i>	
<i>Prerađivačka industrija</i>	47
<i>Ribarstvo</i>	6
<i>Građevina</i>	71
<i>Trgovina</i>	56
<i>Transport</i>	57
<i>Smještaj i ugostiteljstvo</i>	109
<i>Znanstvene, stručne i tehničke djelatnosti</i>	26
<i>Uslužne djelatnosti</i>	110

Izvor: Poslovna Hrvatska, <https://www.poslovna.hr/>, (15.04.2021.)

Najviše je obrta vezanih iz uslužne djelatnosti (110) te smještaj i ugostiteljstvo (109), a nakon njih slijede građevina (71), transport (57), trgovina (56). Na dnu liste se nalaze znanstvene, stručne i tehničke djelatnosti (26) te ribarstvo (6).

4.3.3. Civilni sektor

Civilni sektor obuhvaća skupinu građana koji žele aktivno, ali dobrovoljno sudjelovati u razvoju svoje zajednice. Na području grada Omiša upisano je 187 udruga i 17 zajednica. Najčešće djelatnosti udruga vezane su za sportske aktivnosti, kulturu i glazbu. U sljedećoj tablici prikazane su različite udruge i opis djelovanja. Mnogo je udruga i vrlo su različite djelatnosti.

Tablica 11. Popis udruga

Naziv udruge	Opis djelovanja
AKCIJA MLADIH OMIŠ	Okupljanje mladeži
ATLETSKI SPORTSKI KLUB "OMIŠ"	Sportska - atletika
BADMINGTON KLUB "BIG BAG"	Sportska - badminton
DICA ČELINE - UDRUGA ZA OČUVANJE SELA ČELINE	Kulturna
DOBROVOLJNO VATROGASNO DRUŠTVO "OMIŠ"	Tehnička vatrogasna
DRUŠTVO NAŠA DJECA GRADA OMIŠA	Okupljanje i zaštita djece
GRADSKI TEATAR MLADIH "MALI PRINC"	Kazališna
HRVATSKI CRVENI KRIŽ, GRADSKO DRUŠTVO CRVENOG KRIŽA OMIŠ	Humanitarna

Izvor: Službene stranice grada Omiša, <http://www.omis.hr/Dru%C5%A1tveniposlovi/Javniprogrami/Popisudruga/tabid/173/Default.aspx> (15.05.2021.)

4.4. Analiza okruženja

Splitsko- dalmatinska županija podijeljena je u šest regija, a to su: Splitska rivijera, Makarska rivijera, otok Brač, otok Hvar, otok Vis i Dalmatinska zagora.

Tablica 12. Dolasci turista po područjima u Splitsko-dalmatinskoj županiji

<i>Destinacija</i>	Domaći	Strani	Udio(%)
<i>SPLITSKA RIVIJERA</i>	92881	485351	46,69
<i>MAKARSKA RIVIJERA</i>	54461	339856	31,84
<i>OTOK BRAČ</i>	25518	80018	8,52
<i>OTOK HVAR</i>	20988	87155	8,73
<i>OTOK VIS</i>	14810	12786	2,22
<i>DALMATINSKA ZAGORA</i>	7500	16978	1,97

Izvor: TZ Splitsko-dalmatinske županije, Statistička analiza turističkog prometa 2020., Split, 2021.

Prema prethodnim podacima, najviše dolazaka je ostvareno u Splitskoj rivijeri, zatim na Makarskoj rivijeri, te otoku Braču i Hvaru, a najmanje dolazaka je ostvareno na otoku Visu i u Dalmatinskoj zagori. Splitska rivijera zauzima 46,69% ukupnog udjela dolazaka, zatim slijedi Makarska rivijera sa 31,84 udjela dolazaka. Grad Omiš pripada Splitskoj rivijeri. Najveći broj noćenja ostvaren je u gradu Splitu (10,2%), potom u gradu Makarska (8%), zatim gradu Omišu (7,3%).²⁸

²⁸ TZ Splitsko-dalmatinske županije, Statistička analiza turističkog prometa 2020., Split, 2021.

Tablica 13. Noćenja turista po područjima u Splitsko-dalmatinskoj županiji

<i>Destinacija</i>	Domaći	Strani	Udio (%)
<i>SPLITSKA RIVIJERA</i>	377909	3127620	43,42
<i>MAKARSKA RIVIJERA</i>	292118	241499	33,53
<i>OTOK BRAČ</i>	147131	609872	9,38
<i>OTOK HVAR</i>	130593	632579	9,45
<i>OTOK VIS</i>	80407	96497	2,19
<i>DALMATINSKA ZAGORA</i>	22117	141096	2,02

Izvor: TZ Splitsko-dalmatinske županije, Statistička analiza turističkog prometa 2020., Split, 2021.

U prethodnoj tablici prikazani su podaci o noćenju turista u podijeljenim regijama u Splitsko-dalmatinskoj županiji. Najviše turističkih noćenja zabilježeno je u Splitskoj rivijeri (43,42%), samo 10% manje zabilježeno je noćenja u Makarskoj rivijeri. Slijede otok Brač i Hvar sa 9% ukupnih noćenja, te otok Vis i Dalmatinska zagora sa oko 2%. *Najveći broj noćenja ostvaren je u gradu Splitu (10,2%), potom u gradu Makarska (8%), zatim gradu Omišu (7,3%).*²⁹

U sljedećoj tablici su prikazani gradovi/općine koji pripadaju Splitskoj rivijeri te analiza broja dolazaka u svakom pojedinom grad/općini.

²⁹ TZ Splitsko-dalmatinske županije, Statistička analiza turističkog prometa 2020., Split, 2021.

Tablica 14. Dolasci domaćih i stranih turista u regiju Splitska rivijera

<i>Splitska rivijera</i>	Dolasci (2020.)	
	Domaći	Strani
<i>Dugi rat</i>	2.847	27.048
<i>Kaštela</i>	5.721	36.861
<i>Marina</i>	1.973	23.768
<i>Okrug</i>	3.407	23.768
<i>Omiš</i>	7.068	74.138
<i>Podstrana</i>	6.704	74.046
<i>Siget</i>	10.469	30.717
<i>Solin</i>	2.713	5.701
<i>Split</i>	43.231	159.594
<i>Šolta</i>	2.425	7.648
<i>Trogir</i>	6.445	40.865

Izvor: TZ Splitsko-dalmatinske županije, Statistička analiza turističkog prometa 2020., Split, 2021.

Najviše dolazaka domaćih turista ostvareno je na području grada Splita (43.231), jer je on glavni grad Splitsko-dalmatinske županije, ima dugu kulturnu i povijesnu tradiciju te je svojim prirodnim i antropogenim resursima vrlo privlačan turistima. Nakon Splita slijedi Siget sa 10.469 dolazaka, zatim Omiš sa 7.068 dolazaka što iznosi 7,6% ukupnih dolazaka u Splitsku rivijeru. Zatim slijedi Podstrana (6.704), Trogir (6.445), Kaštela (5.721), Okrug (3.407), Dugi rat (2847), Solin (2.713), Šolta (2.425) i Marina (1.973).

Promatrajući broj dolaska stranih turista, najveći broj dolazaka ostvario je grad Split (159.594), zatim Omiš (74.138), Podstrana (74.046), Trogir (40.865), Kaštela (36.861), Siget (30.717), Dugi rat (27.048), Marina (23.768), Šolta (7.648), Solin (5.701).

Tablica 15. Noćenja domaćih i stranih turista u Splitskoj rivijeri

<i>Splitska rivijera</i>	Noćenja (2020.)	
	Domaći	Strani
<i>Dugi rat</i>	15.961	217.696
<i>Kaštela</i>	29.946	279.120
<i>Marina</i>	16.270	212.631
<i>Okrug</i>	26.991	332.111
<i>Omiš</i>	38.100	556.838
<i>Podstrana</i>	25.064	260.062
<i>Siget</i>	49.344	219.924
<i>Solin</i>	8.533	29.602
<i>Split</i>	121.564	705.342
<i>Šolta</i>	18.731	74.835
<i>Trogir</i>	28.194	240.523

Izvor: TZ Splitsko-dalmatinske županije, Statistička analiza turističkog prometa 2020., Split, 2021.

Najviše noćenja domaćih i stranih turista ostvareno je u Splitu (826.906), zatim u Omišu (594.938), Okrug (359.102), Kaštela (309.066), Trogir (268.717), Siget (269.268), Dugi rat (233.657), Marina (228.901), Šolta (93.566), Solin (38.135).

5. SWOT ANALIZA

Snage

Povoljan prometni položaj	Udaljen od Splita 20-ak kilometara, kroz Omiš prolazi autocesta A1 te državna cesta D8 koja povezuje sa ostalim turističkim mjestima. Blizina zračne luke u Splitu. Razvijen je i pomorski promet.
Povoljna klima	U priobalnom dijelu prevladava mediteranska klima sa vrućim i suhim ljetima što pogoduje turističkim djelatnostima. Godišnja insolacija iznosi 2630 sati.
Bogata kulturna resursna osnova	Mnoštvo kulturno-povijesnih spomenika, kulturnih manifestacija, klapsko pjevanje pod zaštitom UNESCO-a.
Razvijene manifestacije	Najviše manifestacija tijekom sezone
Prostorna raznolikost	Spoj mora, rijeka i planina.
Prirodne ljepote	Čisto more, razvrstanost plaža, visoka kakvoća mora, kanjon Cetine, gradske plaže, uvala Vrulja..

Slabosti

Nedostatak hotelske ponude	Mali broj visoko kategoriziranih hotela.
Visoka sezonalnost	Najviše turista tijekom ljetne sezone.
Slaba gastro ponuda	Nedovoljno ugostiteljskih objekata s raznolikom ponudom i loše uređena tržnica.
Slaba ponuda na plažama	Minimalni ili gotovo nepostojeći broj ugostiteljskih objekata, slaba ponuda aktivnosti.
Neplanska gradnja	Veliki broj gradnje masovne i gradnje bez dozvola.
Loša morska prometna povezanost	Nepostojanje trajektnih linija prema otocima.
Neravnomjeran turistički razvoj grada	Razvoj fokusiran na centar grada.
Nerazvijenost turizma van središta grada	Nerazvijenost ruralnog turizma.
Nedostatna turistička promocija	Slaba promocija događaja i manifestacija tijekom cijele godine.
Neriješena pitanja raftinga	Veliki broj rafting centara samo tijekom sezone, opasnost od devastacije prirode.
Pretjerana izgrađenost obalnog područja	Litoralizacija, prevelika naseljenost obalnog područja.
Gužve na Jadranskoj magistrali	Preopterećenost magistrale zbog zanemarivanja ponude ostale cestovne mreže.

Prilike

Danji razvoj pustolovnog i aktivnog turizma	Izgradnja odgovarajućih staza uz rijeku Cetinu.
Unaprjeđenje obiteljskog smještaja	Potaknuti ujednačavanje i podizanje kvalitete smještaja.
Rasterećenje obalnog dijela i produženje sezone	Mogućnosti disperzije turističke aktivnosti na prostor zaleđa razvojem ponude ruralnog turizma.
Povezivanje poljoprivredne proizvodnje i turističke ponude	Povezanost malih OPG-a sa turističkom ponudom.
Daljnji razvoj tematskih staza	Razvoj tematskih staza od mora prema ruralnim područjima.
Razvoj biciklističkih ruta	Izgradnja novih biciklističkih staza uz ceste.
Bolje pozicioniranje klapskog pjevanja	Pozicioniranje klapskog pjevanja kao temeljnog simbola Omiša.
Izgradnja interpretacijskog centra	Na temu klapskog pjevanja, Poljičke Republike, kanjona rijeke Cetine.
Poboljšanje morske prometne povezanosti	Uvođenje trajektnih linija prema otocima.
Učinkovitije upravljanje zaštićenim područjem kanjona Cetine	Izrada novih zakona i regulativa za zaštitu kanjona Cetine.
Uređenje obale Cetine	Izgradnja šetnica i biciklističkih staza.
Podizanje kvalitete usluge raftinga	Reguliranje polazišnih i izlaznih točaka za rafting i prijevoz putnika bez devastacije okoliša.

Razvoj nautičkog turizma	Poticanje za izgradnju novih i obnavljanje starih luka.
Razvoj gastronomske ponude	Uvođenje novih trendova svjetskog kulinarstva.

Prijetnje

Nekontrolirana i prekomjerna izgradnja na štetu očuvanja prirodnih resursa	Opasnost od ugrožavanja prirode zbog masovne i neplanirane gradnje.
Ugrožavanje krajobrazne i biološke raznolikosti	Bojazan od izumiranja endemskih vrsta.
Nedostatak potrebnih ulaganja	Nedostatak ulaganja u infrastrukturu.
Manjak sredstava	Nedostatna sredstva za očuvanje i obnovu kulturne baštine.
Sivo tržište pustolovnog i aktivnog turizma	Loše regulirani zakoni za koncesije rafting centara i područja za iznajmljivanja kajaka i kanua.
Nedostatak sezonske radne snage	Mali broj sezonskih radnika.

6. PERSPEKTIVE RAZVOJA TURIZMA GRADA OMIŠA

Grad Omiš s obzirom na svoju lokaciju, prometnu povezanost i bogatu tradiciju ima veliki potencijal za daljnji turistički rast i razvoj. Obiluje prirodnim ljepotama najbolji primjer je kanjon Cetine.

Kanjon Cetine je jedan od najvažnijih prirodnih resursa grada Omiša. Svojom ljepotom i netaknutom prirodom privlači brojne ljubitelje aktivnog turizma. Jedan od najpopularnijih oblika ove vrste turizma je rafting i zbog toga je vrlo važno ga unaprijediti. Važna je izgradnja polaznih i dolaznih punktova uz što manje intervencija u prostoru te bez narušavanja prirodnog bogatstva. Potrebno je ograničiti broj posjetitelja, ali i broj iznajmljivača kajaka i kanua kako bi se zaštitila resursna osnova. Osim aktivnosti na vodi, ovo područje nudi mogućnosti pješaćkog i cikloturizma. Nužno je stoga urediti poljske puteve sa signalizacijom, mapama staza, stajalištima.³⁰

Za ljubitelje mirnijeg odmora postoje plaže uz samu rijeku Cetinu. Kako bi povećali dolaznost posjetitelja i osigurali im maksimalnu razinu uživanja potrebno ih je opremiti sadržajima. Neophodno je opremiti plaže minimalnim sadržajima kao što su prostor za parkiranje, prometna signalizacija i sanitarni čvor.³¹

Kada je riječ o centru grada da bi se poboljšala kvaliteta života lokalnog stanovništva i kvaliteta boravka posjetitelja nužno je urediti javne i privatne površine. Stoga je potrebno vlasnike nekretnina educirati i osvijestiti o važnosti urednog prostora. Također bitno je napomenuti da prekomjerna izgradnja može dovesti do devastacije prostora. Što se tiče javne infrastrukture potrebno je osigurati dovoljna sredstva za obnovu i očuvanje kulturne baštine.³²

U centru Omiša malo je mjesta za održavanje kulturnih i zabavnih događanja. Kako bi sve objedinili na jednom području valjalo bi izgraditi interpretacijski centar. On bi sadržavao gledalište, konferencijske dvorane te razne ugostiteljske i trgovačke sadržaje. Turisti bi na jednom mjestu mogli uživati u klapskom pjevanju, pogledati predstavu, obaviti kupovinu te probati kako lokalne tako i strane specijalitete.³³

³⁰ Boranić Živoder,S., Tomljenović,R., Vodanović Lukić,I., Strateški plan razvoja turizma grada Omiša 2020-2030., Zagreb, 2020., 101-105. str.

³¹ Ibid., str. 103

³² Ibid., str. 107

³³ Ibid., str. 120-121

Klapsko pjevanje jedno je od najpoznatijih turističkih atrakcija grada Omiša. Održavanje manifestacija vezanih uz Festival dalmatinskih klapa treba pozicionirati kao cjelogodišnju manifestaciju. Budući da je klapsko pjevanje pod zaštitom UNESCO-a ono bi trebalo postati brend grada Omiša.³⁴

Što se tiče kvalitete gastronomske ponude veliku ulogu imaju tržnice. Grad Omiš poznat je po specijalitetu iz Dalmatinskih Poljica, soparniku, tj. tradicionalnoj piti od blitve. Kako bi posjetitelji mogli kušati delicije omiškog kraja potrebo je urediti i unaprijediti omišku tržnicu. Ponuđači na tržnici trebaju nuditi svoje lokalne namirnice i lokalne proizvode.³⁵

Manifestacije u gradu Omišu kvalitetno su osmišljene, ali vrlo malo promovirane. Da bi se doprjelo do novih segmenata turističke potražnje potrebno je poboljšati internetsku stranicu i napraviti profile na društvenim mrežama s obzirom da je to danas jedan od najpopularnijih načina promocije destinacije.³⁶

Turisti u grad dolaze najviše cestovnim prometom, a to tijekom turističke sezone dovodi do velikih prometnih gužvi. Kako bi smanjile gužve na prometnicama potrebno je posjetiteljima ponuditi alternativne načine prijevoza. Uvođenjem trajektnih linija i unaprjeđenjem luke turisti bi iz Omiša mogli jednostavnije nastaviti svoje putovanje na otoke.³⁷

Turisti najviše noćenja ostvaruju u privatnim kapacitetima. Oni su danas sve više prirodno osviješteni i biraju destinacije vodeći računa o brizi i očuvanju okoliša. Stoga je važno osigurati kvalitetu privatnog smještaja uređenjem postojećih objekata kroz programe savjetovanja iznajmljivača i poticanje eko-certificiranja.³⁸

³⁴ Ibid., str. 101

³⁵ Ibid., str. 123

³⁶ Ibid., str. 122-123

³⁷ Ibid., str. 116-117

³⁸ Ibid., str. 113

7. ZAKLJUČAK

Omiš se nalazi na povoljnom prometnom položaju 20-ak kilometara od grada Splita. Sastoji se od 31 naselja. Klima na obali je mediteranska, a u zaobalju kontinentalna. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine Omiš broji 14 936 stanovnika što je pad od 4,76% u odnosu na popis iz 2001. godine. Vlada nejednaka podjela stanovništva, najviše stanovništva je naseljeno uz obalu. Stanovništvo se pretežito bavi uslužnim djelatnostima te djelatnostima pružanja usluga smještaja i ugostiteljstva. Na području grada Omiša smještene su dvije poduzetničke zone, to su Gata 2 i Kostanje.

Omiško područje obiluje prirodnim i antropogenim resursima. Najvažniji prirodni resurs je more, gdje se razvija odmorišni i kupališni turizam. Značajna je i rijeka Cetina na kojoj se odvija pustolovni i avanturistički turizam. Kanjon Cetine pod zaštitom je UNESCO-a od 1963. godine u kojem se mogu naći različite endemske vrste. U centru grada nalaze se mnogobrojne plaže, a najpoznatija je gradska plaža Punta koja je duga 700 metara. Omiško područje ima veoma dugu tradiciju te samim time i bogatu kulturno povijesnu baštinu. Od antropogenih resursa ističe se tvrđava Fortica i tvrđava Mirabela, te razne vjerske građevine poput crkve sv. Duha i crkve sv. Petra i mnoge druge. Kada je riječ o kulturnim manifestacijama najpoznatije su Festival dalmatinskih klapa, Gusarska bitka, Omiško kulturno ljeto i druge. Festival dalmatinskih klapa je manifestacija zaštićena od strane UNESCO-a. Klape su jedan od simbola omiškog kraja. Osim kulturnih ovo područje obiluje i sportskim manifestacijama poput Omiškog polumaratona, Dalmacija Ultra Traila...

Na području grada Omiša u 2020. godini bilo raspoloživo 1751 objekt. Najviše smještajnih objekata je u domaćinstvu, a najmanje u OPG-u. Najviše turista ostvaruje noćenje u privatnim smještajima, čak 74% noćenja i 67% dolazaka u odnosu na ukupne dolaske i noćenja u Omišu. Najviše inozemnih turista dolazi iz Poljske, Njemačke i Češke. Najveći konkurentne destinacije Omišu su grad Split i Siget.

Govoreći o javnom sektoru na području grada Omiša se nalazi ustanova predškolskog odgoja, tri osnovne i jedna srednja škola te gradski muzej i gradska knjižnica. U gospodarskom sektoru zabilježeno je 346 trgovačkih društava, od toga je najviše D.O.O., a najmanje D.D.. U gradu Omišu aktivno je 482 obrta, koji posao mogu obavljati cijele godine ili samo tijekom turističke sezone.

SWOT analizom utvrđeno je da Omiš ima puno slabosti, ali i puno prilika. Područje Omiša obiluje prirodnim ljepotama koje je prvenstveno važno zaštititi i očuvati. Stoga je u kanjonu Cetine potrebno ograničiti broj posjetitelja i broj iznajmljivača kajaka i kauna. Potrebno je i zaštititi i sami tok rijeke Cetine od onečišćenja kako bi i dalje pružao maksimalnu razinu zadovoljstva. Treba urediti centar grada da bi se poboljšala kvaliteta života lokalnog stanovništva i boravka posjetitelja.

Daljnjim rastom i razvojem grada Omiša porast će i dolaznost turista, jer grad Omiš je jedinstven po spoju mora, rijeke i planina u jednoj destinaciji.

POPIS LITERATURE

Stručna literatura

1. Boranić Živoder, S., Tomljenović, R., Vodanović Lukić, I., Strateški plan razvoja turizma grada Omiša 2020-2030., Zagreb, 2020.
2. Gregar, M., Kranjec, K., Simov, S., i sur., Strategija razvoja grada Omiša do 2020., Zagreb, 2017.
3. Izvješće o izvršenju programa rada i godišnje financijsko izvješće turističke zajednice grada Omiša za 2020., 2021.
4. Registar poslovnih subjekata, Registar udruga RH, Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, registar obrta, 2019.
5. TZ Splitsko-dalmatinske županije, Statistička analiza turističkog prometa 2020., Split, 2021.

Internetske stranice

1. Adriatic, <https://www.adriatic.hr/hr/vodic/plaza-punta-velika-plaza-omis-hrvatska/beach-884>, 07.03.2021.
2. Adria gate, <https://www.adriagate.com/Hrvatska-hr/Plaza-Brzet-Omis-Hrvatska>, 07.03.2021.
3. Beach rex, <https://www.beachrex.com/hr/hrvatska/dalmacija/omis-plaze/plaza-brzet?r=dalmacija-sibenik>, 07.03.2021.
4. Best of Croatia, <https://www.bestofcroatia.eu/hr/mjesta-detalji/omis-307>, 07.03.2021.
5. DZS, https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2020/09-02-01_03_2020.htm, 05.03.2021.
6. Festival dalmatinskih klapa Omiš, <http://fdk.hr/festival/2020/>, 10.03.2021.
7. Grad Omiš, <http://www.omis.hr/>, 10.03.2021.
8. Gradska knjižnica Omiš, <http://www.knjiznica-omis.hr/povijest.asp?linkid=3>, 27.04.2021.
9. Gradski muzej Omiš, <http://gradskimuzejomis.hr/>, 27.04.2021.

10. Omiš info, <http://www.omisinfo.com/hr/omis/o-omisu/klima-u-omisu.htm>, 07.03.2021.
11. Poslovna Hrvatska, <https://www.poslovna.hr/>, 15.04.2021.
12. Putovnica.net, <https://www.putovnica.net/odredista/hrvatska/omis/dogadanja-u-omisu>, 10.03.2021.
13. Službene stranice grada Omiša, <http://www.omis.hr/Dru%C5%A1tveniposlovi/Javniprogrami/Popisudruga/tabid/173/Default.aspx>, 15.05.2021.
14. SDZ, <https://www.dalmacija.hr/novosti/clanak/artmid/1766/articleid/1065/gusarska-bitka-omi%C5%A1-2009>, 10.03.2021.
15. Službeni glasnik grada Omiša, 2014.g. <http://www.omis.hr/glasnici/2014-14.pdf>, 05.03.2021.
16. T-portal, <https://www.tportal.hr/kultura/clanak/deset-godina-najposjecenije-turisticke-manifestacije-u-dalmaciji-20160811>, 10.03.2021.
17. TZ Splitsko-dalmatinske županije, <https://www.dalmatia.hr/hr/kultura-izanimljivosti/omis-tvrđava-mirabela>, 10.03.2021.
18. Visit Omiš, <https://www.visitomis.hr/>, 10.03.2021

POPIS TABLICA

<i>Tablica 1. Popis broja stanovnika grada Omiša prema spolu, 2011. godine</i>	<i>10</i>
<i>Tablica 2. Podaci o poslovnim subjektima u gradu Omišu u 2019.godini.....</i>	<i>12</i>
<i>Tablica 4. Objekti iz kategorije hoteli.....</i>	<i>24</i>
<i>Tablica 5. Analiza smještajnih objekata</i>	<i>25</i>
<i>Tablica 6. Analiza broja objekata i broja kreveta</i>	<i>26</i>
<i>Tablica 7. Dolasci i noćenja, stranih i domaćih turista u 2018, 2019. i 2020. godini</i>	<i>27</i>
<i>Tablica 8. Turistički promet prema komercijalnom smještaju u 2018, 2019. i 2020. godini.</i>	<i>28</i>
<i>Tablica 9. Trgovačka društva u gradu Omišu</i>	<i>32</i>
<i>Tablica 10. Broj obrtnika i samostalnih radnika.....</i>	<i>33</i>
<i>Tablica 11. Vrsta i broj obrta prema djelatnostima</i>	<i>34</i>
<i>Tablica 12. Popis udruga.....</i>	<i>35</i>
<i>Tablica 13. Dolasci turista po područjima u Splitsko-dalmatinskoj županiji</i>	<i>36</i>
<i>Tablica 14. Noćenja turista po područjima u Splitsko-dalmatinskoj županiji.....</i>	<i>37</i>
<i>Tablica 15. Dolasci domaćih i stranih turista u regiju Splitska rivijera</i>	<i>38</i>
<i>Tablica 16. Noćenja domaćih i stranih turista u Splitskoj rivijeri</i>	<i>39</i>

POPIS ILUSTRACIJA

<i>Slika 1. Grad Omiš.....</i>	<i>9</i>
<i>Slika 2. Grad Omiš.....</i>	<i>9</i>
<i>Slika 3. Prostorni razmještaj naselja prema demografskoj veličini na području grada Omiša, 2011. godine.....</i>	<i>11</i>
<i>Slika 4. Kanjon Cetine</i>	<i>15</i>
<i>Slika 5. Gradska plaža Punta.....</i>	<i>16</i>
<i>Slika 6. Plaža Brzet.....</i>	<i>16</i>
<i>Slika 7. Tvrđava Fortica</i>	<i>17</i>
<i>Slika 8. Tvrđava Mirabela</i>	<i>18</i>
<i>Slika 9. Stup srama</i>	<i>19</i>
<i>Slika 10. Festival dalmatinskih klapa</i>	<i>20</i>
<i>Slika 11. Gusarska bitka</i>	<i>21</i>
<i>Slika 12. Omiški polumaraton.....</i>	<i>22</i>

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Zaposleni u pravnim osobama u Omišu, prema NKD-u 2007, stanje za 2019. ...13

Grafikon 2. Udio 10 zemalja po broju noćenja u 2020. godini.....29

Grafikon 3. Udio 10 zemalja po broju dolazaka u 2020. godini.....30